

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Giáo trình

**NHỮNG NGUYÊN LÝ CƠ BẢN
CỦA CHỦ NGHĨA MÁC - LÊ NIN**

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

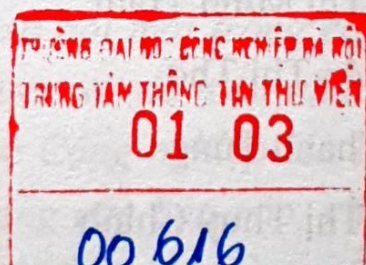

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Chủ biên: TS. Phùng Danh Cường

Giáo trình

NHỮNG NGUYÊN LÝ CƠ BẢN CỦA CHỦ NGHĨA MÁC - LÊ NIN

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ - 2017

LỜI NÓI ĐẦU

Quán triệt tinh thần trong Nghị quyết Trung ương 5 khóa X của Đảng Cộng sản Việt Nam về đổi mới công tác giáo dục tư tưởng chính trị; sau gần 6 năm thực hiện Quyết định số 52/2008/QĐ-BGDĐT về chương trình môn học Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin cho sinh viên khối không chuyên ngành Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; qua thực tế giảng dạy ở Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội, tập thể tác giả Khoa lý luận Chính trị - Pháp luật của Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội đã biên soạn cuốn giáo trình **“Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin”**.

Giáo trình được biên soạn dựa trên tư liệu trong các môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức biên soạn, như: Giáo trình Triết học Mác-Lênin, Giáo trình Kinh tế chính trị Mác-Lênin, Giáo trình Chủ nghĩa xã hội khoa học và nhiều tài liệu tham khảo khác; nhất là việc kế thừa tư liệu, cách trích dẫn và diễn giải trong cuốn Giáo trình Những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin được Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản lần đầu năm 2009 và các lần tái bản từ 2009 đến nay. Song, giáo trình có nhiều sự đổi mới trong cách luận giải các nội dung kiến thức theo tinh thần giản lược và dễ hiểu nhằm phù hợp với cách giảng dạy môn học ở Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội. Đồng thời giáo trình cũng cập nhật một số tư liệu trong các báo cáo, chủ trương, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam ở Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII.

Trong quá trình biên soạn, do những nhân tố khách quan và chủ quan, chắc chắn giáo trình còn hạn chế và thiếu sót nhất định. Tập thể ban biên soạn giáo trình rất mong được sự góp ý của các nhà khoa học và độc giả để giáo trình được hoàn thiện hơn.

THAY MẶT BAN BIÊN SOẠN

TS. Phùng Danh Cường

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
Chương 1: NHẬP MÔN NHỮNG NGUYÊN LÝ CƠ BẢN CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN	7
1.1. Khái lược về chủ nghĩa Mác-Lênin	7
1.2. Đối tượng, mục đích và yêu cầu khi học tập, nghiên cứu môn học những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin	18
Câu hỏi ôn tập	20
PHẦN THỨ NHẤT: THỂ GIỚI QUAN VÀ PHƯƠNG PHÁP LUẬN TRIẾT HỌC CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN	21
Chương 2: CHỦ NGHĨA DUY VẬT BIỆN CHỨNG	23
2.1. Chủ nghĩa duy vật và chủ nghĩa duy vật biện chứng	23
2.2. Quan điểm của chủ nghĩa duy vật biện chứng về vật chất và ý thức, về mối quan hệ giữa vật chất và ý thức	28
Câu hỏi ôn tập	42
Chương 3: PHÉP BIỆN CHỨNG DUY VẬT	43
3.1. Phép biện chứng và phép biện chứng duy vật	43
3.2. Hai nguyên lý cơ bản của phép biện chứng duy vật	48
3.3. Các cặp phạm trù cơ bản của phép biện chứng duy vật	54
3.4. Các quy luật cơ bản của phép biện chứng duy vật	65
3.5. Lý luận nhận thức duy vật biện chứng	78
Câu hỏi ôn tập	90
Chương 4: CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ	91
4.1. Sản xuất vật chất và quy luật quan hệ sản xuất phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất	91
4.2. Biện chứng của cơ sở hạ tầng và kiến trúc thượng tầng	103
4.3. Mối quan hệ biện chứng giữa tồn tại xã hội và ý thức xã hội	108
4.4. Hình thái kinh tế - xã hội và quá trình lịch sử - tự nhiên của sự phát triển các hình thái kinh tế - xã hội	114
4.5. Giai cấp, đấu tranh giai cấp và cách mạng xã hội	118
4.6. Quan điểm về con người và vai trò sáng tạo lịch sử của quần chúng nhân dân	127
Câu hỏi ôn tập	133
PHẦN THỨ HAI: HỌC THUYẾT KINH TẾ CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN VỀ PHƯƠNG THỨC SẢN XUẤT TƯ BẢN CHỦ NGHĨA	135
Chương 5: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ	136
5.1. Điều kiện ra đời, đặc trưng và ưu thế của sản xuất hàng hoá	136
5.2. Hàng hoá	138

5.3. Tiền tệ	14
5.4. Quy luật giá trị	15
Câu hỏi ôn tập	153
Chương 6: HỌC THUYẾT GIÁ TRỊ THẶNG DƯ	154
6.1. Sự chuyển hóa của tiền tệ thành tư bản	154
6.2. Sự sản xuất giá trị thặng dư	157
6.3. Tiền công trong chủ nghĩa tư bản	164
6.4. Sự chuyển hóa của giá trị thặng dư thành tư bản - tích lũy tư bản	165
6.5. Tuần hoàn và chu chuyển của tư bản	168
6.6. Các hình thái tư bản và các hình thức biểu hiện của giá trị thặng dư	173
Bài tập	184
Chương 7: HỌC THUYẾT VỀ CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN VÀ CHỦ NGHĨA TƯ BẢN ĐỘC QUYỀN NHÀ NƯỚC	185
7.1. Chủ nghĩa tư bản độc quyền	185
7.2. Chủ nghĩa tư bản độc quyền nhà nước	196
7.3. Chủ nghĩa tư bản ngày nay và những biểu hiện mới của nó	201
7.4. Vai trò, hạn chế và xu hướng vận động của chủ nghĩa tư bản	207
Câu hỏi ôn tập	210
PHẦN THỨ BA: LÝ LUẬN CỦA CHỦ NGHĨA MÁC-LÊNIN VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI	211
Chương 8: SỨ MỆNH LỊCH SỬ CỦA GIAI CẤP CÔNG NHÂN VÀ CÁCH MẠNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA	212
8.1. Sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân	212
8.2. Cách mạng xã hội chủ nghĩa	220
8.3. Hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa	228
Câu hỏi ôn tập	239
Chương 9: NHỮNG VẤN ĐỀ CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI CÓ TÍNH QUY LUẬT TRONG TIẾN TRÌNH CÁCH MẠNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA	240
9.1. Xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa và nhà nước xã hội chủ nghĩa	240
9.2. Xây dựng nền văn hoá xã hội chủ nghĩa	248
9.3. Giải quyết vấn đề dân tộc và tôn giáo	255
Câu hỏi ôn tập	272
Chương 10: CHỦ NGHĨA XÃ HỘI HIỆN THỰC VÀ TRIỂN VỌNG	273
10.1. Chủ nghĩa xã hội hiện thực	273
10.2. Sự khủng hoảng, sụp đổ của mô hình chủ nghĩa xã hội Xô viết và nguyên nhân của nó	277
10.3. Triển vọng của chủ nghĩa xã hội	281
Câu hỏi ôn tập	290